

Lexikológia, lexikográfia a MID oktatásában

Fóris Ágota

A MID napja

Budapest, 2013. december 14.

Paradigmaváltás a lexikográfiában (1)

- 1990-es évek: alapjaiban változott meg a szótárkészítés és a szótárhasználat
 - elektronikus szótárak, a szótárgépek, online szótárak szótárkészítési szabványok megjelenése – pl. az SGML;
 - online korpuszok felhasználása

Paradigmaváltás a lexikográfiában (2)

- 2010-es évek: a legfrissebb információtechnológiai fejlesztések a szótárkészítésre is jelentős hatást gyakorolnak.
 - A legújabb változásokat a szemantikus technológiák megjelenése és elterjedése hozza: *nyílt forráskódú programok* segítségével bárki szerkeszthet és közzétehet adatbázisokat, ontológiákat vagy szótárakat. Információk megosztása.
 - Ezek az új alkalmazások az XML technológián alapulnak; közösségi szótárszerkesztés
 - e-lexikográfia, okostelefon alkalmazások
 - (Fóris 2012, Fóris–Gaál 2013)

A MID indítása a KRE-n

- MID (Magyar mint idegen nyelv) másodtanári szak
 - Szakképzettség-felelős: Nádor Orsolya
 - 2009: Szaklétesítési dokumentáció kidolgozása
 - 2010: A MAB támogatta a *MID tanárszak* indítását a KRE-n
 - 2011/2012 tanévben a szak indulása a KRE-n (Budapest)

A MID tanárszak

- A MID másodtanári szak 5 féléves (3 és 2 féléves) nappali képzés.
- A képzés nyelve magyar.
- A magyartanári képzéstől különbözik. A főbb képzési területek:
 - A MID diszciplináris kérdései, intézményei, kulturális ismeretek, kisebbségtudomány stb.
 - Grammatikai ismeretek (funkcionális grammatika, magyar grammatika külföldieknek, történeti-összehasonlító nyelvészet stb.)
 - *Lexikológia, lexikográfia*
 - Szakmódszertani ismeretek

Lexikológia, lexikográfia a MID-ben

- Cél: alapvető ismeretek átadása
 - a magyar szókincsről és
 - a magyar nyelv szótáraitól – azokra összeponosítva, amelyek a MID oktatásában hasznosíthatók
- Anyanyelvi ismeretek és idegen nyelvi ismeretek összekapcsolása
- Szeminárium, heti 2 óra
- A MID-be a KRE-n vezettük be a tárgyat.

Tananyag (1)

- Lexikológiai és lexikográfiai alapfogalmak
- Lexikai vizsgálatok (hamis barátok, reáliák, nevek a szótárakban)
- A szótári struktúra (formai és tartalmi elemzés): mega-, makro-, mikro-, mezostruktúra (Fóris–Rihmer 2007-es szempontrendszerére alapján)
- Magyar szinkrón szótárak (nyomtatott és online)
- Számítógépes nyelvleírás, elektronikus szótárak. Online elérhető magyar szótárak és nyelvi adatbázisok

Tananyag (2)

- Önálló hallgatói munka:
- Magyar szinkrón szótárak (nyomtatott és online) elemzése
 - >> kiselőadás tartása
 - >> szemináriumi dolgozat írása
- Cél: megismerni a szótári elemzést, elmélyedni egy konkrét magyar szótárban
- Egymás meghallgatják a hallgatók, és a félév végére kialakul bennük a szótárelemzési kompetencia

Ismeretek, alkalmazás (1)

- Megismerik a lexikológia és lexikográfia alapfogalmait
- Megismerik a szótárelemzés lépéseit
- Megismerik a magyar nyelv szótárait és adatbázisait
- Képesek lesznek szótárak kiválasztására
 - a nyelvismeret szintjének megfelelően ajánlanak szótárt a hallgatóiknak
 - Tanácsot tudnak adni a könyvtárosoknak szótárak beszerzésére

Ismeretek, alkalmazás (2)

- Képesek lesznek önálló glosszáriumok, szótárak megtervezésére, elkészítésére (természetesen önképzéssel)
- Képesek szótárelemzés (recenzió) megírására
- Továbbá:
 - előkészíti a mérés-értékelés tantárgyat
 - a tanári portfólióban felhasználják a dolgozatot

Összefoglalás

- A KRE-n levő MID tanárszakon a diszciplináris, kulturális, grammatikai, szakmódszertani ismeretek mellett a lexikológiai és lexikográfia ismeretek átadására is súlyt helyezünk.
- A megszerzett ismereteket és kompetenciákat a hallgatók a későbbiekben is jól tudják használni.
- A tanári szakokon a magyar szókincs és a magyar szótárak, illetve az osztályozás és elemzési szempontok megismerése elengedhetetlen.

Köszönöm a figyelmet!

Fóris Ágota
KRE BTK MNYIKI, Magyar Nyelvtudományi Tanszék
(Budapest)
foris.agota@kre.hu